

Inhoudstafel

VOORWOORD *XXXI*

DEEL I – INLEIDING *1*

Hoofdstuk 1 – Algemene werkinstrumenten *3*

Herman Coppens

1. Bibliografie *3*
2. Kernbegrippen *3*
3. Oriënterende hulpwerken *4*
- 3.1. Typologische studies *4*
- 3.2. Thematische zoekmiddelen *4*
- 3.3. Institutioneel-historische studies *5*
4. Organisatie van het archiefwezen *6*
- 4.1. Wettelijk kader *6*
- 4.2. Overheidsarchieven *7*
- 4.3. Particuliere archieven *8*
5. Overzichten van archiefbewaarplaatsen *8*
6. Het klassieke toegangenapparaat *8*
- 6.1. Archievenoverzichten *8*
- 6.2. Archiefinventaris *9*
- 6.3. Nadere toegangen *10*
7. Digitale toegankelijkheid *10*

Hoofdstuk 2 – Openbaarheid van bestuur *13*

Frankie Schram

1. Bibliografie *13*
2. Overzicht van de algemene openbaarheidsregelgeving *14*
- 2.1. Begrip *16*
- 2.2. Beknopte ontstaansgeschiedenis *17*
3. Kenmerken van de algemene openbaarheidsregelgevingen *17*
- 3.1. Begrippen en toepassingsgebied *18*
- 3.2. De uitoefening van het recht van toegang *21*

3.3.	Procedureaspecten	22	
3.4.	Uitzonderingsgronden	22	
3.5.	Beroepsmogelijkheden	23	
3.6.	Gebruik van bestuursdocumenten	24	
3.7.	De toegang tot persoonsgegevens	24	
3.8.	Uitsluiting van bepaalde bestuursdocumenten	24	
4.	Specifieke toegangsregels	24	
4.1.	De toegang tot de akten en registers van de burgerlijke stand	24	
4.2.	De toegang tot de bevolkingsregisters	25	

DEEL II – BRONNEN VAN OPENBARE INSTELLINGEN 29

Hoofdstuk 3 – De gemeenten en de lokale openbare instellingen 31 *Patricia Van den Eeckhout*

1.	De gemeenten	31	
1.1.	Bibliografie	31	
1.2.	Historisch overzicht	32	
1.3.	Archieven	37	
1.4.	Belangrijke bronnenreeksen	39	
2.	Het OCMW en zijn voorgangers	80	
2.1.	Bibliografie	80	
2.2.	Historisch overzicht	81	
2.3.	Archieven	83	
2.4.	Belangrijke bronnenreeksen	84	
3.	De kerkfabrieken en de instellingen belast met het beheer van de temporalien van de erkende eredienst	87	
3.1.	Bibliografie	87	
3.2.	De instelling	87	
3.3.	Archieven	88	
3.4.	Belangrijke bronnenreeksen	89	
4.	Polders en wateringen	90	
4.1.	Bibliografie	90	
4.2.	De instellingen	90	
4.3.	Archieven	91	
4.4.	Belangrijke bronnenreeksen	92	

Hoofdstuk 4 – Agglomeraties en federaties van gemeenten 93 *Patricia Van den Eeckhout*

1.	Bibliografie	93	
2.	Historisch overzicht	93	
3.	Archieven en publicaties	96	

Hoofdstuk 5 – De arrondissementscommissariaten	99
<i>Patricia Van den Eeckhout</i>	
1.	Bibliografie 99
2.	Historisch overzicht 99
3.	Archieven 101
4.	Belangrijke bronnenreeksen 101
4.1.	Bronnen die het ganze amtsgebied van de arrondissementscommissaris betreffen 102
4.2.	Bronnen die de niet-ontvoogde gemeenten betreffen 104
Hoofdstuk 6 – De provincies	105
<i>Patricia Van den Eeckhout</i>	
1.	Bibliografie 105
2.	Historisch overzicht 106
3.	Archieven 110
3.1.	Wetgeving 110
3.2.	Bewaring en inventarisatie 111
4.	Belangrijke bronnenreeksen 121
Hoofdstuk 7 – De instellingen van gewesten en gemeenschappen	139
<i>Guy Vanthemsche</i>	
1.	Bibliografie 139
2.	Historisch overzicht 141
3.	Archieven 147
3.1.	Algemeen 147
3.2.	Brussels Hoofdstedelijk Gewest 148
3.3.	Waals Gewest 150
3.4.	Vlaanderen 151
3.5.	Duitstalige Gemeenschap 153
4.	De publicaties van de instellingen van gewesten en gemeenschappen 154
4.1.	De Vlaamse Gemeenschap 154
4.1.1.	Bibliografie 154
4.1.2.	Het Vlaams Parlement en zijn voorlopers 154
4.1.3.	De Vlaamse Regering 158
4.1.4.	De Vlaamse overheidsadministratie (ministeries en agentschappen) 159
4.2.	Het Waalse Gewest 194
4.2.1.	Bibliografie 194
4.2.2.	Historisch overzicht 194
4.2.3.	Het Waals Parlement en zijn voorlopers 194
4.2.4.	De Waalse Regering 195
4.2.5.	De administratie van het Waalse Gewest 196
4.2.6.	De openbare instellingen van het Waalse Gewest 204

4.3.	Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	211
	<i>Joost Vaesen</i>	
4.3.1.	Bibliografie	211
4.3.2.	Historisch overzicht	211
4.3.3.	De parlementaire assemblees	216
4.3.4.	De Brusselse regering en het Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Brusselse openbare instellingen	219
4.4.	De Franse Gemeenschap	227
4.4.1.	Bibliografie	227
4.4.2.	Het Parlement van de Franse Gemeenschap en zijn voorlopers	227
4.4.3.	De Franse Gemeenschapsregering	229
4.4.4.	Het Ministerie van de Franse Gemeenschap	229
4.5.	De Duitstalige Gemeenschap	240
4.5.1.	Bibliografie	240
4.5.2.	Historisch overzicht	241
4.5.3.	Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap en zijn voorlopers	242
4.5.4.	De Regering van de Duitstalige Gemeenschap	243
4.5.5.	Het Ministerie van de Duitstalige Gemeenschap	243
4.5.6.	De openbare instellingen van de Duitstalige Gemeenschap	244

Hoofdstuk 8 – Het Belgisch Parlement en de wetgevende vergaderingen uit de “Franse” en “Hollandse tijd” 245

Véronique Laureys

1.	Bibliografie	245
2.	Historisch overzicht	247
3.	Archieven	253
4.	Publicaties en bronnenpublicaties	257
4.1.	Periode vóór 1830	257
4.2.	Periode vanaf 1830	258
4.3.	Raadpleegbaarheid van de stukken	263

Hoofdstuk 9 – Het Staatshoofd 265

Gustaaf Janssens

1.	Bibliografie	265
2.	De instelling	266
2.1.	Het staatshoofd in de periode 1794-1830	267
2.2.	De koninklijke functie in België vanaf 1831	270
3.	Het archief van het Koninklijk Paleis	279
3.1.	Archieven bewaard in het Archief van het Koninklijk Paleis	279
3.2.	Schaduwarchief bewaard in het Archief van het Koninklijk Paleis	280
3.3.	Verzamelingen bewaard in het Archief van het Koninklijk Paleis	281

3.4.	Inventarissen van archieven bewaard in het Archief van het Koninklijk Paleis	281
4.	Bronnenpublicaties	282
4.1.	Algemeen	282
4.2.	Bronnenuitgaven betreffende de Koningen der Belgen	283
5.	Publicatie van wetgevende normen sedert de “Franse tijd”	287
	<i>Patricia Van den Eeckhout</i>	
	Hoofdstuk 10 – De federale overheidsdiensten	297
1.	Algemene inleiding	297
	<i>Guy Coppieters en Guy Vanthemsche</i>	
1.1.	Bibliografie	297
1.2.	Historisch overzicht	299
1.3.	Archieven	303
1.4.	Publicaties	304
2.	De fod Kanselarij van de Eerste minister en de POD Wetenschapsbeleid	307
	<i>Guy Coppieters en Guy Vanthemsche</i>	
2.1.	Bibliografie	307
2.2.	Historisch overzicht	307
2.3.	Archieven	313
2.4.	Publicaties	314
3.	De Ministerraad	317
	<i>Guy Coppieters</i>	
3.1.	Bibliografie	317
3.2.	Historisch overzicht	318
3.3.	Archieven	319
3.4.	Publicaties	321
4.	De FOD Personeel en Organisatie (voorheen het Ministerie van Ambtenarenzaken)	322
	<i>Michaël Amara</i>	
4.1.	Bibliografie	322
4.2.	Historisch overzicht	322
4.3.	Archieven	324
4.4.	Publicaties	325
5.	De FOD Justitie	325
	<i>Karel Velle en Kathleen Devolder</i>	
5.1.	Bibliografie	325
5.2.	Historisch overzicht	328
5.3.	Archieven	342
5.4.	Publicaties	348
6.	De FOD Binnenlandse zaken, met inbegrip van de Federale politie en haar voorgangers	351
	<i>Patricia Van den Eeckhout, Griet Maréchal en Sébastien Soyez</i>	
6.1.	Bibliografie	351
6.2.	Historisch overzicht	352

6.3.	Archieven	357	
6.4.	Publicaties	365	
6.5.	Bronnenpublicaties	368	
7.	De FOD Buitenlandse zaken	369	
	<i>Vincent Dujardin</i>		
7.1.	Bibliografie	369	
7.2.	Historisch overzicht	371	
7.3.	Archieven	376	
7.4.	Publicaties	383	
7.5.	Bronnenpublicaties	385	
8.	Het Ministerie van Defensie en de krijgsmacht	388	
	<i>Joost Vaesen</i>		
8.1.	Bibliografie	388	
8.2.	Historisch overzicht	389	
8.3.	Archieven	392	
8.4.	Publicaties	404	
9.	De FOD Financiën	407	
	<i>Marij Preneel en Juul Verhelst</i>		
9.1.	Bibliografie	407	
9.2.	Historisch overzicht	408	
9.3.	Archieven	411	
9.4.	Publicaties	419	
10.	De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal overleg en zijn voorgangers	421	
	<i>Dirk Luyten</i>		
10.1.	Bibliografie	421	
10.2.	Historisch overzicht	422	
10.3.	Archieven	425	
10.4.	Publicaties	426	
11.	De FOD Sociale zekerheid, zijn voorgangers en de pod Maatschappelijke integratie, Armoedebestrijding, Sociale economie en Grootstedenbeleid	428	
	<i>Guy Vanthemsche</i>		
11.1.	Bibliografie	428	
11.2.	Historisch overzicht	429	
11.3.	Archieven	431	
11.4.	Publicaties	431	
12.	De FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu	435	
	<i>Karel Velle en Filip Strubbe</i>		
12.1.	Bibliografie	435	
12.2.	Historisch overzicht	436	
12.3.	Archieven	444	
12.4.	Publicaties	449	
13.	De FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (het voormalige Ministerie van Economische zaken en zijn voorgangers)	451	
	<i>Erik Buyst</i>		

13.1.	Bibliografie	451	
13.2.	Historisch overzicht	451	
13.3.	Archieven	452	
13.4.	Publicaties	454	
13.5.	Het Nationaal Instituut voor de Statistiek en zijn voorgangers		455
13.6.	Publicaties van het Instituut voor de Nationale Rekeningen		464
14.	Het voormalige Ministerie van Landbouw en Middenstand		464
	<i>Chantal Bisschop en Leen Van Molle</i>		
14.1.	Het voormalige Ministerie van Landbouw		464
14.1.1.	Bibliografie	464	
14.1.2.	Historisch overzicht	465	
14.1.3.	Archieven	466	
14.1.4.	Publicaties	469	
14.2.	Het voormalige Ministerie van Middenstand		470
	<i>Peter Heyrman</i>		
14.2.1.	Bibliografie	470	
14.2.2.	Historisch overzicht	470	
14.2.3.	Archieven	471	
14.2.4.	Publicaties	471	
15.	De FOD Mobiliteit en Vervoer en zijn voorgangers		472
	<i>Caroline Six en Bart van der Hertem</i>		
15.1.	Het voormalige Ministerie van Openbare werken (1837-1990)		473
15.1.1.	Bibliografie	473	
15.1.2.	Historisch overzicht	474	
15.1.3.	Archieven	477	
15.1.4.	Publicaties	480	
15.2.	Het voormalige Ministerie van Verkeer en van Post, Telegrafie en Telefonie (1884-1990)		482
15.2.1.	Bibliografie	482	
15.2.2.	Historisch overzicht	482	
15.2.3.	Archieven	483	
15.2.4.	Publicaties	486	
15.3.	Ministerie van Verkeer en Infrastructuur (1990-2001) et FOD Mobiliteit en Transport (2001-)		487
15.3.1.	Bibliografie	487	
15.3.2.	Historisch overzicht	487	
15.3.3.	Archieven	489	
15.3.4.	Publicaties	489	
16.	Het voormalige Ministerie van Onderwijs en Cultuur		489
	<i>Jeffrey Tyssens</i>		
16.1.	Bibliografie	489	
16.2.	Historisch overzicht	489	
16.3.	Archieven	492	
16.4.	Publicaties	494	
16.5.	Bronnenpublicaties	495	
17.	Het voormalige Ministerie van Koloniën		495
	<i>Patricia Van den Eeckhout en Guy Vanthemsche</i>		

17.1.	Bibliografie	495	
17.2.	Historisch overzicht	496	
17.3.	Archieven	497	
17.4.	Publicaties	499	
17.5.	Bronnenpublicaties	501	
Hoofdstuk 11 – Functioneel gedecentraliseerde diensten		503	
1.	Algemene inleiding	503	
	<i>Vincent Pirlot</i>		
1.1.	Bibliografie	503	
1.2.	De instellingen	505	
1.3.	Archieven en ambtelijke publicaties	516	
2.	Parastatalen van de FOD Buitenlandse zaken, Buitenlandse handel en Ontwikkelingssamenwerking	520	
	<i>Patricia Van den Eeckhout en Guy Vanthemsche</i>		
2.1.	Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel (BDBH)	520	
2.2.	Belgische Technische Coöperatie	522	
3.	Parastatalen van de FOD Financiën	523	
	<i>Marij Preneel en Juul Verhelst</i>		
3.1.	Nationale Bank van België (NBB)	523	
3.2.	Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen	527	
3.3.	Nationale Delcredere dienst (NDD)	529	
3.4.	Nationale Kas voor Beroepskrediet (NKBK)	530	
3.5.	Amortisatiefonds van de Leningen voor de Sociale Huisvesting (ALESH)	531	
3.6.	Nationale Loterij	532	
3.7.	Participatiefonds	533	
3.8.	Nationale Investeringsmaatschappij (NIM)	534	
3.9.	Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet (CBHK)	535	
3.10.	Federale Participatiemaatschappij (voorheen ASLK en ASLK-Holding)	536	
3.11.	Gemeentekrediet van België – Gemeentelijke Holding NV	538	
3.12.	Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid (NMKN)	540	
3.13.	Herdiscontering- en Waarborginstituut (HWI)	541	
3.14.	Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet (NILK)	542	
3.15.	Belgisch-Luxemburgs Wisselinstituut (BLWI)	543	
3.16.	Rentenfonds	544	
3.17.	Koninklijke Schenking	546	
3.18.	Centraal Bureau voor de Kleine Spaarders (CBKS)	547	
3.19.	Koninklijke Munt van België	547	
3.20.	Zilverfonds	548	
3.21.	Regie der Gebouwen	548	
4.	Parastatalen FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal overleg	550	
	<i>Dirk Luyten</i>		
4.1.	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening	550	

4.2.	Nationale Arbeidsraad	551	
4.3.	De Paritaire comités	553	
5.	Parastatalen van de FOD Sociale zekerheid	555	
	<i>Guy Vanthemsche</i>		
5.1.	Algemene bibliografie	555	
5.2.	De parastatalen van de sociale zekerheid in het algemeen	556	
5.3.	Algemene sociale zekerheidsinstellingen	558	
5.4.	Sociale zekerheidsinstellingen voor speciale doelgroepen	560	
5.5.	Sector ziekteverzekering	564	
5.6.	Sector pensioenen	566	
5.7.	Sector gezinsvergoedingen	568	
5.8.	Sector jaarlijkse vakantie	570	
5.9.	Sector arbeidsongevallen en beroepsziekten	571	
5.10.	Andere instellingen van sociale voorzorg	572	
6.	Parastatalen van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (voormalige Ministerie van Volksgezondheid)	573	
	<i>Karel Velle en Filip Strubbe</i>		
6.1.	Opgeheven en geregionaliseerde parastatalen	573	
6.2.	Parastatalen onder een andere voorgedij	578	
6.3.	Parastatalen van de huidige FOD Volksgezondheid	579	
7.	Parastatalen van het voormalige Ministerie van Middenstand en Landbouw	582	
	<i>Leen Van Molle, Peter Heyrman en Chantal Bisschop</i>		
7.1.	Hoge Raad voor de Middenstand	582	
7.2.	De Provinciale Kamers van Ambachten en Neringen	583	
7.3.	Economisch en Sociaal Instituut voor de Middenstand (ESIM)	585	
7.4.	Nationaal Centrum voor de Economische Expansie van de KMO	586	
7.5.	Nationale Onderlinge Kas voor Kindertoelagen	587	
7.6.	Rijksdienst voor Kinderbijslag der Zelfstandigen (RKZ)	587	
7.7.	Solidariteits- en Waarborgfonds / Rijksdienst der Pensioenen voor Zelfstandigen	588	
7.8.	Rijksdienst (-instituut) voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen	588	
7.9.	Nationaal Comité voor Beroepsopleiding en Vervolmaking en zijn voorgangers	588	
7.10.	Nationaal Coördinatie- en Overlegcomité en de Frans- en Nederlandstalige Instituten voor Voortdurende Vorming van de Middenstand	589	
7.11.	Hoge Raad voor de Landbouw / Nationale Landbouwwraad, Provinciale Landbouwcommissies, Provinciale Landbouwkamers en Comicen	590	
7.12.	Hoge Tuinbouwwraad	591	
7.13.	Hoge Raad der Bossen	591	
7.14.	Hoge Jachtraad	591	
7.15.	Hoge Raad voor de Riviervisserij en de Visteelt	591	

-
- 7.16. Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom 592
- 7.17. Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet (NILK) 592
- 7.18. Nationale Zuiveldienst 592
- 7.19. Nationale Dienst voor de Afzet van Land- en Tuinbouwproducten (NDALTP) 592
- 7.20. Instituut voor Aanmoediging van Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw (IWONL) 593
- 7.21. Landbouwfonds 594
- 7.22. Landbouwinvesteringsfonds (LIF) 594
- 7.23. Landbouwsaneringsfonds 594
- 7.24. Belgische Dienst voor Bedrijfsleven en Landbouw (BDBL) 594
- 7.25. Wetenschappelijke inrichtingen van de Staat die resorteerden onder het Ministerie van Landbouw 595
8. Parastatalen van de fod Economische zaken en zijn voorgangers 595
Erik Buyst
- 8.1. Bedrijfsraden 595
- 8.2. Centrale Raad voor het Bedrijfsleven 596
- 8.3. Belgische Dienst voor Bedrijfsleven en Landbouw 597
- 8.4. Federaal Planbureau 598
- 8.5. Raad voor het Verbruik 598
- 8.6. Raad voor de Mededinging 599
- 8.7. Controledienst voor de Verzekeringen 599
- 8.8. Controlecomité voor de Elektriciteit en het Gas 600
9. De parastatalen van de FOD Mobiliteit en Vervoer en hun voorgangers (met inbegrip van Openbare werken) 600
Caroline Six en Bart Van der Hertem
- 9.1. Het voormalige Ministerie van Openbare werken 600
- 9.1.1. Nationale Maatschappij voor de Huisvesting (NMH) 600
- 9.1.2. Nationaal Instituut voor de Huisvesting 602
- 9.1.3. Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom (sinds 1970 Nationale Landmaatschappij) 605
- 9.1.4. Dienst der Scheepvaart 606
- 9.2. Het voormalige Ministerie van Verkeerswezen 607
- 9.2.1. Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen 607
- 9.2.2. Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen 609
- 9.2.3. Nationaal Bureau voor de Voltrooiing der Noord-Zuidverbinding 611
- 9.2.4. Regie van Telegrafie en Telefonie (RTT) (1930-1991) – Belgacom (1991-) 612
- 9.2.5. Belgocontrol en Brussels Airport Company (BAC), voordien Regie der Luchtwegen (RLW) 613
- 9.2.6. SABENA 614
- 9.2.7. Regie voor Maritiem Transport (RMT) 615
- 9.2.8. Regie der Posterijen (1971-1991) – De Post (1991-2000) – De Post NV (2000-) 616

- 9.2.9. Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie
(BIPT) 617

Hoofdstuk 12 – De rechterlijke macht 619

Karel Velle en Paul Drossens

1. Bibliografie 619
2. De instellingen : organisatie en bevoegdheden 622
 - 2.1. Algemeen 622
 - 2.2. De gewone rechtscolleges 627
 - 2.3. Het openbaar ministerie 632
 - 2.4. De administratieve rechtscolleges 634
3. Archieven 636
 - 3.1. Bewaring, toegankelijkheid en raadpleegbaarheid 636
 - 3.2. Onderzoekswaarde 637
 - 3.3. Belangrijkste bronnenreeksen 643
4. Publicaties 648

Hoofdstuk 13 – De organen van toezicht en advies 651

Michel Magits

1. Het Rekenhof 651
 - 1.1. Bibliografie 651
 - 1.2. De instelling 651
 - 1.3. Archieven en publicaties 652
2. De Raad van State 653
 - 2.1. Bibliografie 653
 - 2.2. De instelling 653
 - 2.3. Archieven en publicaties 655
3. De Raad voor Vreemdelingenbetwistingen 656
4. De Raad voor betwistingen inzake
studievoortgangsbeslissingen 657
5. Het Grondwettelijk Hof en zijn voorloper het Arbitragehof 658
 - 5.1. Bibliografie 658
 - 5.2. De instelling 658
 - 5.3. Archieven en publicaties 659
6. De adviesorganen 659
 - 6.1. Bibliografie 659
 - 6.2. De instellingen 659
 - 6.3. Archieven en publicaties 660

Hoofdstuk 14 – Het notariaat 663

Fred Stevens

1. Bibliografie 663
2. De instelling 664
3. De bronnen 665

Hoofdstuk 15 – De universiteiten 669

Kenneth Bertrams

1. Bibliografie 669
2. Historisch overzicht 674
3. Archieven 678
- 3.1. Bewaring en inventarisering 678
- 3.2. Belangrijkste bronnen 681
4. Publicaties 682
- 4.1. Jaarverslagen 683
- 4.2. Publicaties van de universiteitsarchieven 683
- 4.3. Tijdschriften 684
- 4.4. Statistieken 684
- 4.5. Gedenkschriften: faculteiten, scholen en instituten 685

Hoofdstuk 16 – De “Franse Tijd” en het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden (1794-1830) 687

Luc François en Ophelia Ongena

1. De “Franse Tijd” 687
- 1.1. Bibliografie 687
- 1.2. Archieven 689
2. Het geallieerde interregnum 696
3. Het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden, 1815-1830 697
- 3.1. Bibliografie 697
- 3.2. Archieven 698
- 3.3. Bronnenuitgaven 703
4. Andere buitenlandse archiefdepots 703

Hoofdstuk 17 – De Eerste Wereldoorlog 705

Pierre-Alain Tallier

1. Bibliografie 705
2. Historisch overzicht 706
3. Archieven 707
- 3.1. De Duitse bronnen 707
- 3.2. De Belgische bronnen 709
- 3.3. De Franse, Engelse, Nederlandse, Amerikaanse, ... archiefbronnen 714
4. Officiële publicaties 715
5. Bronnenpublicaties 715

Hoofdstuk 18 – De Tweede Wereldoorlog 717

Dirk Martin

1. Bibliografie 717
2. Historisch overzicht 718

3.	Archieven	719
3.1.	Publiekrechtelijke archieven	719
3.2.	Privaatrechtelijke archieven	728
3.3.	Buitenlandse archiefinstellingen	732
4.	Publicaties	733
5.	Bronnenpublicaties	733

DEEL III – BRONNEN VAN PRIVÉ-INSTELLINGEN 735

Hoofdstuk 19 – Algemene inleiding over de privaatrechtelijke archiefinstellingen in België 737

Guy Vanthemsche

1.	De Vlaamse privaatrechtelijke archiefinstellingen	738
2.	De Franstalige privaatrechtelijke archiefinstellingen	750
3.	De tweetalige privaatrechtelijke archiefinstellingen	756

Hoofdstuk 20 – De politieke partijen 759

1.	Algemene inleiding	759
	<i>Patricia Van den Eeckhout</i>	
1.1.	Bibliografie	759
1.2.	Archieven	759
1.3.	Publicaties	761
2.	Liberale partijen	763
	<i>Luc Pareyn en Joseph Tordoir</i>	
2.1.	Bibliografie	763
2.2.	Historisch overzicht	765
2.3.	Archieven	766
2.4.	Publicaties	768
2.5.	Bronnenpublicaties	769
3.	De katholieke en christendemocratische partijen	770
	<i>Peter Heyrman</i>	
3.1.	Bibliografie	770
3.2.	Historisch overzicht	771
3.3.	Archieven	774
3.4.	Publicaties	780
3.5.	Bronnenpublicaties	785
4.	De socialistische partijen	785
	<i>Luc Peiren m.m.v. Luc Lievyns</i>	
4.1.	Bibliografie	785
4.2.	Historisch overzicht	789
4.3.	Archieven	792
4.4.	Publicaties	796
5.	De communistische partijen	799
	<i>Rik Hemmerijckx</i>	
5.1.	Bibliografie	799

5.2.	Historisch overzicht	800	
5.3.	Archieven	802	
5.4.	Publicaties	805	
5.5.	Bronnenpublicaties	808	
6.	Vlaams-nationalistische partijen en organisaties	808	
	<i>Bruno De Wever en Koen De Scheemaeker</i>		
6.1.	Bibliografie	808	
6.2.	Historisch overzicht	809	
6.3.	Archieven	811	
6.4.	Periodieke publicaties	813	
7.	De Franstalige extreemrechtse partijen	815	
	<i>Guy Vanthemsche</i>		
7.1.	Bibliografie	815	
7.2.	Historisch overzicht	816	
7.3.	Archieven	817	
7.4.	Publicaties	817	
8.	De Franstalige regionalistische partijen	818	
	<i>Chantal Kesteloot</i>		
8.1.	Bibliografie	818	
8.2.	Historisch overzicht	819	
8.3.	Archieven	821	
8.4.	Publicaties	822	
9.	De ecologische partijen	823	
	<i>Jo Buelens</i>		
9.1.	Bibliografie	823	
9.2.	Historisch overzicht	824	
9.3.	Archieven	825	
9.4.	Publicaties	825	
	Hoofdstuk 21 – De ondernemingen	827	
	<i>Chantal Vancoppenolle, Joachim Derwael en Dirk Luyten</i>		
1.	Opsporen van bedrijven	827	
1.1.	Adresboeken	827	
1.2.	Kruispuntbank voor Ondernemingen	830	
1.3.	Bibliografie	830	
2.	De instellingen	833	
2.1.	Natuurlijke personen en het Handelsregister	833	
2.2.	Belgische vennootschapsvormen	833	
2.3.	Europese vennootschapsvormen	836	
3.	Opsporen van bedrijfsarchieven	837	
3.1.	Gidsen	837	
3.2.	Archiefbewaarplaatsen en toegangen	838	
4.	Belangrijke bronnenreeksen in een bedrijfsarchief	846	
4.1.	Bestuur	846	
4.2.	Dagelijkse leiding	849	
4.3.	Financieel beheer	850	

- 4.4. Boekhouding 851
- 4.5. Personeelsbeheer 853
- 4.6. Productie 854
- 4.7. Commercieel beheer en public relations 854
- 5. Sociaal overleg in documenten 855
- 6. Bronnen buiten het bedrijfsarchief 859

Hoofdstuk 22 – De werkgeversorganisaties 861

Guy Vanthemsche

- 1. Bibliografie 861
- 2. Historisch overzicht 863
- 3. Archieven 867
- 3.1. Bewaring en inventarisatie 867
- 3.2. Belangrijkste bronnenreeksen 870
- 4. Publicaties 871

Hoofdstuk 23 – De organisaties van zelfstandigen 885

Peter Heyrman

- 1. Bibliografie 885
- 2. Historisch overzicht 886
- 3. Archieven 891
- 3.1. Bewaring en inventarisatie 891
- 3.2. Belangrijkste bronnenreeksen 894
- 4. Publicaties 895
- 5. Niet-geschreven bronnen 901

Hoofdstuk 24 – De landbouwersorganisaties 903

Chantal Bisschop en Leen Van Molle

- 1. Bibliografie 903
- 2. Historisch overzicht 904
- 3. Archieven 908
- 3.1. Bewaring en inventarisatie 908
- 3.2. Belangrijkste bronnenreeksen 911
- 4. Publicaties 911
- 5. Bronnenpublicaties 914

HOOFDSTUK 25 – ACW, MOC en hun voorlopers 915

Patrick Pasture

- 1. Bibliografie 915
- 2. Historisch overzicht 916
- 3. Archieven 920
- 3.1. Bewaring en inventarisatie 920
- 3.2. Belangrijkste bronnenreeksen 921
- 4. Publicaties 922
- 5. Bronnenpublicaties 924

Hoofdstuk 26 – De vakbonden 925

Dirk Luyten

1. Bibliografie 925
2. Historisch overzicht 927
3. Archieven 932
- 3.1. Bewaring en inventarisatie 932
- 3.2. Belangrijkste bronnenreeksen 936
4. Publicaties 937
5. Bronnenpublicaties 943

Hoofdstuk 27 – De ziekenfondsen 945

Karel Van Acker en Paule Verbruggen

1. Bibliografie 945
2. Historisch overzicht 948
3. Archieven 954
4. Publicaties 959

Hoofdstuk 28 – Vrouwenorganisaties 961

Leen Van Molle

1. Bibliografie 961
2. Historisch overzicht 962
3. Archieven en publicaties 967
- 3.1. Bronnenrepertoria 967
- 3.2. Neutrale en pluralistische vrouwenorganisaties 967
- 3.3. Christelijke vrouwenorganisaties 970
- 3.4. Liberale vrouwenorganisaties 973
- 3.5. Socialistische vrouwenorganisaties 974
- 3.6. Vlaams-nationalistische verenigingen 977
- 3.7. Het georganiseerde wallingantisme en de francofonie 977
- 3.8. Milieupartijen 978
- 3.9. Vrijzinnigheid en vrijmetselarij 978
- 3.10. Beroepsverenigingen 978
- 3.11. Serviceclubs 980

Hoofdstuk 29 – De nieuwe sociale bewegingen 981

1. De vredesbeweging 981

Luc Vandeweyer

- 1.1. Bibliografie 981
- 1.2. Historisch overzicht 982
- 1.3. Archieven 984
- 1.4. Publicaties 986
2. De milieubeweging 987

Bart Delbroek

- 2.1. Bibliografie 987

2.2.	Historisch overzicht	988
2.3.	Archieven	990
2.4.	Publicaties	992
3.	De derdewereld-, internationale solidariteits- en andersglobaliseringsbeweging	994
	<i>Jan Van de Poel</i>	
3.1.	Bibliografie	994
3.2.	Historisch overzicht	996
3.3.	Archieven	998
3.4.	Publicaties	1000
4.	De holebibeweging	1002
	<i>Bart Hellinck</i>	
4.1.	Bibliografie	1002
4.2.	Historisch overzicht	1003
4.3.	Archieven	1004
4.4.	Periodieken	1008
Hoofdstuk 30 – De vrije beroepen 1009		
1.	Het artsenberoep	1009
	<i>Gregory Gourdin en Rita Schepers</i>	
1.1.	Bibliografie	1009
1.2.	Historisch overzicht	1012
1.3.	Archieven	1014
1.4.	Publicaties	1015
2.	De juridische vrije beroepen	1016
	<i>Bart Quintelier en Georges Martyn</i>	
2.1.	Advocaten	1016
2.2.	Pleitbezorgers	1024
2.3.	Gerechtsdeurwaarders	1027
Hoofdstuk 31 – De sociaalculturele organisaties 1033		
1.	De christelijke sociaalculturele organisaties	1033
	<i>Luc Schokkaert</i>	
1.1.	De christelijke sociaalculturele organisaties voor volwassenen verbonden met de arbeidersbeweging	1033
1.2.	De christelijke sociaalculturele organisaties voor volwassenen die niet tot de arbeidersbeweging behoren	1036
1.3.	De christelijke jeugdorganisaties	1051
2.	De socialistische sociaalculturele organisaties	1067
	<i>Piet Creve</i>	
3.	De liberale sociaalculturele organisaties	1073
	<i>Luc Pareyn</i>	

Hoofdstuk 32 – De Katholieke Kerk 1083

Jan Art en Jan De Maeyer

1. Bibliografie 1083
2. De instellingen 1086
3. Archieven, publicaties en databanken 1089
- 3.1. Bewaring en inventarisatie 1089
- 3.2. Belangrijkste bronnenreeksen en uitgaven 1099

Hoofdstuk 33 – De Protestantse Kerken 1117

Patricia Van den Eeckhout

1. Bibliografie 1117
2. De instellingen 1118
3. Archieven 1120
- 3.1. Bewaring en inventarisatie 1120
- 3.2. Belangrijkste bronnenreeksen 1122
4. Publicaties 1123

Hoofdstuk 34 – Joodse gemeenten, instellingen en organisaties 1129

Jean-Philippe Schreiber

1. Bibliografie 1129
2. Historisch overzicht 1129
- 2.1. De Israëlitische eredienst 1129
- 2.2. Het Joodse onderwijs 1134
- 2.3. Joodse organisaties 1135
- 2.4. Politieke organisaties 1137
- 2.5. Religieuze en culturele verenigingen en sportverenigingen 1137
- 2.6. Archieven 1138
- 2.7. Joods onderwijs; onderzoeks- en onderwijsinstellingen 1140
- 2.8. Joodse organisaties 1141
- 2.9. Privécollecties 1142
- 2.10. De Tweede Wereldoorlog 1142
3. Publicaties 1145

Hoofdstuk 35 – Vrijmetselarij en vrijzinnige organisaties 1149

Jeffrey Tyssens

1. De vrijmetselarij 1149
- 1.1. Bibliografie 1149
- 1.2. De organisaties 1151
- 1.3. Archieven 1153
- 1.4. Publicaties 1155
- 1.5. Bronnenpublicaties 1156
2. De vrijzinnige organisaties 1157
- 2.1. Bibliografie 1157

- 2.2. De organisaties 1158
- 2.3. Archieven 1162
- 2.4. Publicaties 1163
- 2.5. Bronnenpublicaties 1164

Hoofdstuk 36 – De moslimgemeenschap 1165
Mazyar Khoojinian

- 1. Bibliografie 1165
- 2. Historisch overzicht 1166
- 3. Archieven 1169
- 3.1. Bewaring en inventarissen 1169
- 3.2. Belangrijkste bronnenreeksen 1170
- 4. Publicaties 1170

DEEL IV – ARCHIEF VAN PARTICULIERE PERSONEN EN FAMILIEARCHIEF 1173

Hoofdstuk 37 – Archief van particuliere personen en familiearchief 1175
Luis Angel Bernardo y Garcia, Marc D'Hoore en Patricia Van den Eeckhout

- 1. Bibliografie 1175
- 2. De bronnen en hun betekenis 1176
- 3. Algemeen Rijksarchief en Rijksarchieven in de Provinciën (Rijksarchief) 1180
 - 3.1. Algemeen Rijksarchief te Brussel (ARA) 1180
 - 3.2. Rijksarchief te Aarlen 1192
 - 3.3. Rijksarchief te Antwerpen 1192
 - 3.4. Rijksarchief te Bergen 1193
 - 3.5. Rijksarchief te Brugge 1193
 - 3.6. Rijksarchief te Doornik 1194
 - 3.7. Rijksarchief te Eupen 1194
 - 3.8. Rijksarchief te Gent 1194
 - 3.9. Rijksarchief te Kortrijk 1194
 - 3.10. Rijksarchief te Leuven 1194
 - 3.11. Rijksarchief te Louvain-la-Neuve 1195
 - 3.12. Rijksarchief te Luik 1195
 - 3.13. Rijksarchief te Namen 1195
 - 3.14. Rijksarchief te Ronse (vanaf 2009: transfer naar RA Gent) 1196
 - 3.15. Rijksarchief te Saint-Hubert 1197
- 4. Archief van het Koninklijk Paleis (AKP) 1197
- 5. Archives et Musée de la Littérature (AML) 1198
- 6. Archief van de Koninklijke Bibliotheek (KBR) 1199
- 7. Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij (SOMA) 1199
- 8. Archieven van de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België (KMSKB) 1203

-
9. Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis (KMKG) 1203
10. Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis (KML) 1203
11. Archief van de FOD Buitenlandse zaken (AFODBZ) 1204
12. Afrikaans Archief (AA) 1206
13. Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (KMMA) 1207
14. Museum van de Dynastie (Belvue) 1209
15. Musée royal de Mariemont 1209
16. Académie royale de Belgique (ARB) 1209
17. Stadsarchief Brussel (SAB) 1210
18. Letterenhuis / Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven (AMVC) 1210
19. Archief en Museum van het Vlaams Leven te Brussel (AMVB) 1216
20. Fonds d'Histoire du Mouvement wallon (FHMW) 1216
21. Centrum voor Bedrijfsgeschiedenis (CBG) 1220
22. Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving (KADOC) 1220
23. Archief en Museum van de Socialistische Arbeidersbeweging – Instituut voor Sociale Geschiedenis (AMSAB-ISG) 1232
24. AMSAB-ISG Centrum Antwerpen 1237
25. Liberaal Archief (LA) 1238
26. Archief- en Documentatiecentrum voor het Vlaams-nationalisme (ADVNI) 1241
27. Centre d'Animation et de Recherche en Histoire ouvrière et populaire (CARHOP) 1248
28. Archives du Monde catholique (ARCA) 1252
29. Institut Émile Vandervelde (IEV) 1254
30. Centre Jean Gol 1255
31. Centre des Archives communistes en Belgique (CARCOB) 1255
32. Documentatie- en Archiefcentrum van de Communistische Beweging (DACOB) 1257
33. Institut d'Histoire ouvrière économique et sociale (IHOES) 1257
34. Institut liégeois d'Histoire sociale (ILHS) 1258
35. Mundaneum 1259
36. Form'action André Renard (FAR) 1260
37. Service des Archives de l'Université Libre de Bruxelles (AULB) 1260
38. Service des Archives de l'UCL (AUCL) 1262
39. Universiteitsarchief Katholieke Universiteit Leuven (AKUL) 1262
40. Universiteitsarchief Vrije Universiteit Brussel (AVUB) 1262
41. Archives de l'Université de Liège 1263
42. Archief van de (Rijks)Universiteit Gent (AUG) 1263
43. La Fonderie 1264
44. Universiteitsbibliotheek (Katholieke Universiteit Leuven-Campus Kortrijk) 1264
45. Fonds Suzan Daniel. Homo/Lesbisch Archief en Documentatiecentrum 1264

- 46. Centre d'Animation et de Recherche en Écologie politique
(ETOPIA) 1264
- 47. Archiefcentrum voor Vrouwengeschiedenis / Centre d'Archives pour
l'Histoire des Femmes (CARHIF-AVG) 1266
- 48. Archives de la Ville de La Louvière 1269
- 49. Musée Juif de la Déportation et de la Résistance (MJDR) 1271
- 50. Archives de la Région Wallonne (ARW) 1271
- 51. Architectuurarchief van de Provincie Antwerpen (APA) 1271
- 52. Archives d'Architecture moderne (AAM) 1272

DEEL V – DE MEDIA 1273

Hoofdstuk 38 – Pers en periodieken 1275

Romain Van Eenoo

- 1. De betekenis van deze bron voor het onderzoek 1275
- 2. Bibliografie 1277
- 3. Onderzoeksresultaten 1278
- 4. Bewaring, inventarisatie, digitalisering 1305
 - 4.1. Algemeen, nationaal, federaal 1307
 - 4.2. Provincie Antwerpen 1310
 - 4.3. Provincie Limburg 1311
 - 4.4. Provincie Oost-Vlaanderen 1311
 - 4.5. Provincie Vlaams-Brabant 1313
 - 4.6. Provincie West-Vlaanderen 1313
 - 4.7. Provincie Henegouwen 1313
 - 4.8. Provincie Luik 1314
 - 4.9. Provincie Luxemburg 1315
 - 4.10. Provincie Namen 1315
 - 4.11. Provincie Waals-Brabant 1315
 - 4.12. Monografieën 1316

Hoofdstuk 39 – De geschreven bronnen van de audiovisuele media 1317

Jean-Claude Burgelman, Peter Goyvaerts, Caroline Pauwels en Tim Raats

- 1. Bibliografie 1317
- 2. Historisch overzicht 1319
- 3. Archieven 1326
 - 3.1. Het VRT-archief 1326
 - 3.2. Het RTBF-archief 1329
 - 3.3. Het BRF-archief 1329
 - 3.4. Het archief van de omroepverenigingen 1330
 - 3.5. De privaatrechtelijke zenders 1330
- 4. Publicaties 1330
 - 4.1. VRT 1330
 - 4.2. RTBF 1331

- 4.3. BRF 1332
- 4.4. De omroepverenigingen 1332
- 4.5. De privaatrechtelijke zenders 1333
- 4.6. De radiobladen voor 1940 1333
- 5. Organisaties en verenigingen 1334

DEEL VI – NIET-GESCHREVEN BRONNEN 1337

Hoofdstuk 40 – Materieel erfgoed: gebouwen, (werk)tuigen en voorwerpen 1339

Peter Scholliers

- 1. Bibliografie 1339
- 2. De bronnen en hun betekenis voor het onderzoek 1349
- 3. Onroerend erfgoed: inventarissen en routes van gebouwen en landschappen 1351
 - 3.1. Ontsluiting via het internet 1351
 - 3.2. Ontsluiting via boeken en tijdschriften 1353
- 4. Roerend erfgoed: musea en andere bewaarplaatsen van voorwerpen en machines 1358
 - 4.1. Collecties ter plekke en in archieven, verenigingen en documentatiecentra 1359
 - 4.2. Musea 1361

Hoofdstuk 41 – Kaarten en plannen, topografische iconografie 1369

Jean-Marie Duvosquel

- 1. Belang van deze bronnen voor het onderzoek 1369
- 2. Bibliografie 1369
- 3. Bewaring en inventarisering 1373
 - 3.1. Bewaarplaatsen 1373
 - 3.2. Inventarissen 1374
- 4. Plannen 1376
 - 4.1. Perceelplannen op schaal van één of meer gemeenten 1376
 - 4.2. Specifieke plannen 1388
- 5. Kaarten 1393
 - 5.1. Algemene bibliografie 1393
 - 5.2. De eerste stafkaart van Ferraris en haar 19e-eeuwse opvolgers 1393
 - 5.3. Kaarten van voor 1860: Vandermaelen en voorgangers 1395
 - 5.4. Van Krijgs- en Topografisch Depot naar Nationaal Geografisch Instituut 1398
 - 5.5. Cartografie in oorlogstijd 1399
 - 5.6. Enkele bijzondere gevallen 1401
- 6. Iconografische bronnen 1401
 - 6.1. Tekeningen en schilderijen 1401

- 6.2. Topografisch interessante gravures 1402
- 6.3. Landschapsschilderijen 1404
- 6.4. Fotografie 1405

Hoofdstuk 42 – Mondelinge bronnen 1413
Bruno De Wever, Björn Rzoska en Sven Steffens

- 1. Bibliografie 1413
- 2. De bronnen en hun betekenis 1414
- 3. Bewaring en inventarisatie 1416
- 4. Bewaring van mondelinge bronnen in Belgische archieven 1418
- 4.1. Universiteiten 1418
- 4.2. Archieven met een collectievorming gericht op eigentijds archief 1420
- 4.3. Radio- en televisiearchieven 1422
- 4.4. Erfgoedinstellingen en -actoren 1425

Hoofdstuk 43 – Foto's 1429
Hendrik Ollivier

- 1. Inleiding 1429
- 2. Bibliografie 1430
- 3. Een belicht geheugen. Foto's als historische bron 1431
- 4. Bewaarplaatsen 1434
- 4.1. Fotomusea 1434
- 4.2. Archieven, bibliotheken en documentatiecentra (nationaal niveau) 1436
- 4.3. Musea (nationaal of gewestelijk niveau) 1438
- 4.4. Thema-archieven 1441
- 4.5. Archieven en documentatiecentra op basis van maatschappelijk-filosofische stromingen 1442
- 4.6. Kerkelijke organisaties 1446
- 4.7. Onderwijsinstellingen 1448
- 4.8. Gemeentearchieven, lokale en regionale musea, heemkundige kringen 1449
- 4.9. Bedrijfsarchieven 1456
- 4.10. Krantenarchieven 1456
- 4.11. Agentschappen en fotografen 1457

Hoofdstuk 44 – Film 1459
Guido Convents

- 1. Bibliografie 1459
- 2. Historisch overzicht 1465
- 3. De betekenis van de bron 1469
- 4. Bewaarplaatsen 1470
- 4.1. In het buitenland 1470

- 4.2. In België 1472
4.3. De belangrijkste Belgische filmarchieven 1473
5. Vertoningen 1480

LIJST VAN DE BELANGRIJKSTE AFKORTINGEN 1483

ADRESSENLIJST 1485

INDEX VAN PERSOONS- EN AUTEURSNAMEN 1495
Stijn Meersseman

ONDERWERPSINDEX 1559
Stijn Meersseman